

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Udlændinge- og Integrationsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 13. april 2023
Kontor: Stats- og
Menneskeretskontoret
Sagsbeh: Christine Rønbøg Secher
Sagsnr.: 2023-0038-0055
Dok.: 2763106

Besvarelse af spørgsmål nr. 3 (B 8) fra Folketingets Udlændinge- og Integrationsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 3 vedrørende forslag til folketingsbeslutning om at indføre et forbud for elever og ansatte mod at bære islamisk tørklæde i grundskolen (B 8), som Folketingets Udlændinge- og Integrationsudvalg har stillet til justitsministeren den 6. marts 2023. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pia Kjærsgaard (DF).

Peter Hummelgaard

/

Christian Fuglsang

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 3 (B 8) fra Folketingets Udlændinge- og Integrationsudvalg:

”Vil ministeren redegøre for, hvordan et forbud i grundskolen mod det islamiske tørklæde konkret strider imod Grundloven?”

Svar:

1. Religionsfriheden er beskyttet i grundlovens § 67, der har følgende ordlyd:

”Borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider imod sædeligheden eller den offentlige orden.”

Anvendelsesområdet for § 67 er ”gudsdyrkelsen”. Bestemmelsen omfatter først og fremmest de egentlige rituelle og kultiske handlinger, såsom forkyndelse, bøn, gudstjeneste, dåb mv., jf. bl.a. Alf Ross, Statsforfatningsret II, 3. udgave ved Ole Espersen (1980), side 754, og Hans Gammeltoft-Hansen i Henrik Zahle (red.), Grundloven med Kommentarer, 2. udgave (2006), side 415.

Bestemmelsen sikrer borgerne en materiel religiøs forenings-, forsamlings- og ytringsfrihed. Lovgivningsmagten er således afskåret fra at begrænse eller forbyde gudsdyrkelse i tilslutning til religiøse samfund, så længe der ikke foretages handlinger eller læres noget, der strider mod sædeligheden eller den offentlige orden.

Religionsfriheden efter § 67 er ikke ubegrænset, idet lovgivningsmagten er indrømmet en adgang til at fastsætte de rammer for religionsfriheden, som hensynet til sædeligheden eller den offentlige orden tilsiger.

Grundlovens § 67 sætter samlet set den grænse for statsmagten, at den er afskåret fra at gribe ind over for borgernes gudsdyrkelse i tilslutning til religiøse samfund, hvis denne indgriben – alene – er begrundet i en afstandtagen fra den pågældende trosretning som sådan. Lovgivningsmagten er derimod ikke afskåret fra at gennemføre lovgivning, der berører gudsdyrkelse, når lovgivningen ikke har til hensigt at modvirke den berørte gudsdyrkelse, men er begrundet i

varetagelsen af andre hensyn (til beskyttelse af sædeligheden eller den offentlige orden). Lovgivningsmagten må i den forbindelse antages at være overladt et vidt skøn, jf. Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med Kommentarer (2015), side 408f.

2. Grundlovens § 70 har følgende ordlyd:

”Ingen kan på grund af sin trosbekendelse eller afstamning berøves adgang til den fulde nydelse af borgerlige og politiske rettigheder eller unddrage sig opfyldelsen af nogen almindelig borgerpligt.”

Bestemmelsen udtrykker således et forbud mod diskrimination på grund af bl.a. trosbekendelse, for så vidt angår adgangen til nydelse af borgerlige eller politiske rettigheder. Udtrykket ”rettigheder” skal ikke forstås snævert, men må betegne enhver fordelagtig retsposition.

Det antages, at bestemmelsen finder anvendelse ved såvel direkte som indirekte diskrimination. Direkte diskrimination er kendetegnet ved, at der udtrykkeligt diskrimineres på grund af trosbekendelse. Indirekte diskrimination er kendetegnet ved, at der ikke formelt diskrimineres på grund af trosbekendelse, men på grund af forhold, der er så nøje forbundet hermed, at der rent faktisk sker det samme.

Forbuddet mod diskrimination er ikke absolut, og det antages, at lovgivningsmagten har adgang til at gennemføre sagligt begrundede undtagelser fra diskriminationsforbuddet, jf. Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med Kommentarer (2015), side 416f.

3. En ordning, der går ud på at forbyde det muslimske tørklæde i grundskolen, vurderes ikke at rette sig mod gudsdyrkelsen som sådan, og det er på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at grundlovens § 67 ikke vil være til hinder for en sådan ordning.

For så vidt angår grundlovens § 70 er det Justitsministeriets vurdering, at det ikke inden for rammerne af bestemmelsen vil være muligt at indføre et sådant forbud i grundskolen, hvis forbuddet alene retter sig mod brug af muslimske tørklæder, men ikke omfatter øvrige symboler el.lign., som udtrykker den pågældendes eventuelle religiøse tilhørsforhold eller overbevisning mv.

Det bemærkes, at der med retsplejelovens § 56 er indført en ordning, hvorefter en dommer mv. i retsmøder ikke må fremtræde på en måde, der er egnet til at blive opfattet som en tilkendegivelse om den pågældendes eventuelle religiøse eller politiske tilhørsforhold eller om den pågældendes holdning til religiøse eller politiske spørgsmål i øvrigt. Det blev i forbindelse med indførelsen af bestemmelsen vurderet, at den ikke rejser spørgsmål i forhold til grundlovens § 70, idet bestemmelsen omfatter alle religiøse tilhørsforhold og meningstilkendegivelser om religiøse spørgsmål, og idet bestemmelsen i øvrigt er båret af et sagligt hensyn til at sikre dommeres neutrale fremtræden under retsmøder, jf. lovforslag nr. L 98 af 19. december 2008, pkt. 5.1.

Det er på ovenstående baggrund Justitsministeriets vurdering, at der inden for rammerne af grundloven vil kunne arbejdes videre med at udforme et generelt forbud mod alle former for synlige symboler på politiske, ideologiske eller religiøse overbevisninger i grundskolen.

Der henvises for så vidt angår forholdet til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) og EU-retten til den samtidige besvarelse af spørgsmål nr. 5 vedrørende forslag til folketingsbeslutning om at indføre et forbud for elever og ansatte mod at bære islamisk tørklæde i grundskolen (B 8).